

INTO

SYKSY 2023

RAUMAN LYSEON LUKION VUOSIKERTOMUS
SUOMEN VANHIN KOULULEHTI - PERUSTETTU 16.11.1895

5

**PÄÄKIRJOITUS:
MUOVAAVA LUOVUUS**

6

RUNO

8

**100 VUOTTA
SUOMALAISTA
MUSIIKKIA**

14

**UUSI KOULU,
UUDET KAVERIT –
MITEN?**

18

TAIDE ON

20

**UNET AUTTAVAT
IDEOINNISSA**

22

**TUOMARI NURMIO &
FOLX**

24

**MITEN SAADA
TUOTETTUA TEKSTIÄ**

26

**KIRJALLISUUDEN
KOSKETUS**

PÄÄTOIMITTAJAT

Lassi Koistinen
Venla Ollikainen

TOIMITTAJAT

Lassi Koistinen
Nelli Mäkelä
Venla Ollikainen
Eppu Pöyhönen
Kanerva Impola
Viveka Kataja

KUVITTAJAT

Tilta Javanainen
Venla Ollikainen
Viola Vainio
Pihla Vedman
Katri Ollila
Alma Mustajärvi
Aada Iinqvist
Katri Yli-Antola
Tatu Engren
Krista Wahlbäck

TAITTO

Tatu Engren
Emilia Badyari
Tuula Kuusela
Katri Ollila

KANSIKUVA

Enni Mäkinen

TAKAKANNEN KUVA

Tatu Engren

OHJAAVAT OPETTAJAT

Emilia Badyari
Tuula Kuusela

RAUMAN LYSEON LUKIO

Urheilukatu 22

26100 Rauma

Puh. 044 793 4468

<https://peda.net/rauma/rauman-lukio>

Sähköposti: etunimi.sukunimi@rauma.fi

IG: @raumanlyseonlukio

Muovaava LUOVUUS

Näyttöpäätteesi heijastelee Suomen vanhimman koululehden, Innon, uutta numeroa. Uusia ja vanhoja tekijöitä miellyttämään, valitsimme jo varhain väljän teeman: luovuuden. Dokumentin seuraavat sivut esittelevät valikoidun osan Rauman Lyseon lukion tekstuaalisesta ja visuaalisesta luovuusvoimasta. Edessä siintää mm. pohdintaa kirjallisuudesta ja taiteesta, vinkkejä uusiin tilanteisiin ja inspiraation, pienoishistoriikki suomalaisesta kevyestä musiikista sekä keikka-arvio.

Luovuuden puitteissa voi siis tehdä monenlaista! Kutkuttava kysymys herää kuitenkin sen olemuksesta: mitä on luovuus? ja mikä on luovaa? Olisi liian helppoa vastata, että taide on luovaa! Musiikki, kirjallisuus ja kuvataide ovat tietysti luovia eräänlaisessa ilmiselvässä yhteydessä, mutta yleisimmissä (ja usein vähiten luovissa) muodoissaan niissä leikitellään vain kaavoilla. Taitavat kirjoittajat tuntevat kieliopin ja sanojen merkitykset. Kuvataiteilijoilla on yleensä jokin idea, jonka he pyrkivät toteuttamaan opituilla tekniikoilla ja hallussa olevilla välineillä. Musiikin tekijöillä on ollut jo kauan teorioita ja asteikkoja. Heitä kahlitsevat myös instrumenttien rajat. Taiteenlajit vaativatkin luovuudessaan omaperäisyyttä.

Taide ei ole vastaus kysymykseen mitä on luovuus? Luovuus on pelkistetyimmillään kykyä luoda uutta. Tämän määritelmän myötä herääkin vaikeampi kysymys: mikä ei ole luovaa? Onhan määritelmän mukaan esimerkiksi uuden asian ymmärtäminen luovaa toimintaa: kahden asian välille luodaan asia-yhteys. Mikäli siis opit kirjoitelman ensimmäisestä virkkeestä, että kyseessä on Suomen vanhin koululehti, olet tehnyt jotain luovaa.

Luova prosessi näyttäytyykin usein vähintään osittain tiedostamattomana: ovathan luovuuden keskiössä olevat ajatuksetkin tiedostamattomia ennen kuin ne putkahtavat tajuntaamme – meidän tietämättä mistä ne tulevat. Luovuus onkin usein nähty mystisenä; tai päinvastoin täysin mekaanisena ominaisuutena, jossa luomukset ovat vain aiemmista kokemuksista saatujen palasten yhteenliittämistä.

Uuden luomista ei tulisi kuitenkaan pelätä, sillä näin jokin intohimo saattaa jäädä ilman mahdollisuutta kukoistaa – etiikan rajoissa kuitenkin. Toivomme, että mahdollisen, paperille soveltuvan, luovuuden harjoittajat toisivat teoksiaan ja ajatuksiaan avoimesti julkisuuteen ensi kevään fyysiseen koululehteen.

TEKSTI: Lassi Koistinen

KUVITUS: Viola Vainio ja Pihla Vedman

Jokainen runo
alkaa ensimmäisestä sanasta
ja jokainen maalaus
syntyy ensimmäisestä siveltimenvedosta

Luovuus syntyy ideoista hulluista
ajatuksista suurista
se ottaa sinut valtaansa
ja vie sinut mukaansa
luovuuden maailmaansa

Mutta annat muiden mielipiteiden latistaa
ne sun omaa mieltäsi lannistaa
miksi annat muille valtaa vaikuttaa

Totuus meidät kaikki lopulta valitsee
kaikkihan sitä luovuutta elämäänsä tarvitsee

Älä pelkää olla erilainen,
ole rohkea
luovuutesi on lahja,
jonka voima on suuri,
loistava

RUNO Nella Suhonen
KUVA Tatu Engren

KUVA Aada Linqvist

100 VUOTTA

SUOMALAISTA MUSIIKKIA

TEKSTI Eppu Pöyhönen KUVA Tilta Javanainen

1920 - Kieltolain alainen Suomi

“Iloinen 20-luku” ei Suomessa ollut ehkä niin hehkeä, kun Amerikan Yhdysvalloissa, mutta saimme mekin osamme jazz-musiikista ja -kulttuurista. Suomalaisten suosima melujazz alkoi soimaan Helsingin ravintoloissa heti vuosikymmenen alussa 1921. Kieltolain puitteissa jazziin yhdistettävä kulttuuri jäi Suomessa vähemmälle, mutta ei suinkaan kokonaan pois. Ainakin Helsingissä ja Tampereella salaisissa kapakoissa jazz soi ja tunnelma oli kuin atlantin toisella puolella.

Vuosikymmenen myötä musiikki yleistyi kansalaisten keskuudessa ja suomalainen kansallisaarre: iskelmämusiikki, syntyi 1920-luvun lopulla. 20-luvulta yhdeksi tunnetuimmaksi kappaleeksi jäi J. Alfred Tannerin suomentama Kulkurin valssi. Suurimman suosionsa kappale saavutti kuitenkin vasta 1941 Tauno Palon esittäessä sen Toivo Särkän ohjaamassa elokuvassa.

1930 - Unohdettu vuosikymmen

30-luku on jäänyt taka-alalle ihmisten mielessä. Vuosikymmentä varjostaa molemmin puolin “iloinen 20-luku”, sekä modernimpi sotien varjostama 40-luku. Edes 1930-luvun musiikki ei ole jäänyt ihmisten mieleen.

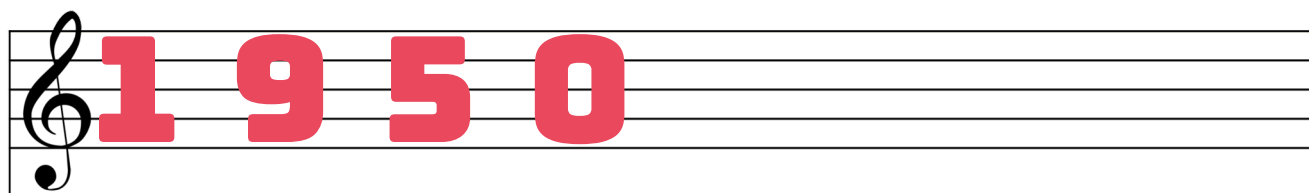
Ehkä muistettavin kappale vuosikymmeneltä on suomalaisen Hiski Salomaan Yhdysvalloissa levyttämä kappale Lännen lokari, josta muun muassa Tuomari Nurmio on tehnyt 1999 versionsa Idän lokari.

1940 - Sota-ajan Suomi

Sotaa käyvä Suomi ei turhaan tuonut sotaa musiikkiinsa, vaan suosiota saivat tango ja valssi. Vaikka tangoa sai soittaa ja kuunnella, oli tanssiminen kielletty ennen vuosikymmenen loppua. Vaikka musiikissa ei sota-aiheilla

mässäilyt, oli marssilaulut silti yleisiä; siviililämässä marssilaulut kertoivat lähinnä työistä, esimerkkinä kappaleet Tellervo, sekä Kaarina.

1950 - Tanssilavakulttuuri ja rock'n'roll

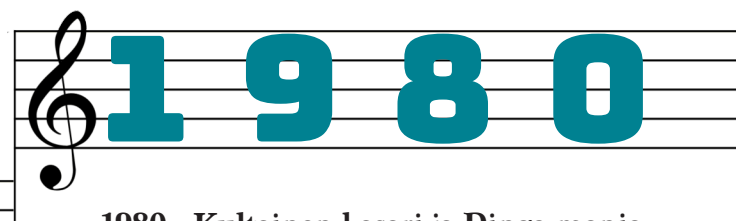
Suuri osa 1950-luvun musiikista oli ulkomaista tuotantoa, mutta se ei tarkoita, etteikö vuosikymmen olisi tarjonnut myös paljon kotimaisia hittejä. Vuosikymmenen alun musiikkiin vaikutti vahvasti aiemmat sotavuodet, mutta loppua kohden sodan merkitys oli ehtinyt hälvetä suomalaisessa viihdemusiikissa. Tanssilavakulttuuri oli rantautunut Suomeen ja eli kulta-aikaansa. Suosituin artisti 50-luvulla oli yhä nimeä saava Olavi Virta, jonka tangojen tahtiin tällä vuosikymmenellä sai jo tanssiakin. Virran ikivihreä kappale Hopeinen kuu kuuluu yhä kappaleisiin, jotka suomalaiset osaavat miltein sana sanalta; ainakin kertosäkeen. Virran lisäksi musiikin historiaan on jättänyt jälkeensä viihteen monitaituri Tapio Rautavaara.

Ulkomailta Suomeen rantautui 1950-luvun puolivälissä rock'n'roll. Rock loi ensimmäistä kertaa Suomeen varsinaisen nuorisokulttuurin ja ensimmäiset nuorisolehdet ilmestyivät. Viranomaiset pelkäsivät rockin aiheuttavan mellakoita ja muun muassa Turussa poliisi kielsi rock-konsertin järjestämisen.

1960 - Nyt kuulen alkavan mä iskelmän

Iskelmien kulta-aika saapui, kun kansakoulunopettaja Juha "Junnu" Vainio aloitti uransa musiikin parissa vuonna 1963. Joku toki voisi väittää, että Vainion tarttumista kynään ja paperiin tärkeämpi hetki suomalaiselle musiikille ja iskelmälle oli, kun vuonna 1962 Marion Rung edusti Euroviisuissa Suomea iskelmä-kappaleella Tipi-tii ja sijoitui seitsemänneksi. Minä en sitä kuitenkaan pysty sanomaan. Muita 60-luvun tähtiä ovat olleet muun muassa Kari Tapio, sekä Kirka, joka nousi kansan suosioon 1967 kappaleellaan Hetki lyö. Kirkan tunnetuin levy on kuitenkin vuonna 1988 julkaistu Surun pyyhät silmistäni, joka on yhä Suomen kolmanneksi myydyin levy.

1980 - Kultainen kasari ja Dingo-mania

Tämä vuosikymmen toi suosioon useita artisteja ja yhtyeitä, jotka muistamme ja joita arvostamme yhä tänäkin päivänä. Suomen menestynein 900 000 levyä myynyt soolotähti J. Karjalainen aloitti uransa 1981 yhtyeellään J. Karjalainen ja mustat lasit. Karjalaisen muistettavin kappale lienee tähän päivään asti 1985 julkaistu Doris. Pelkästään Doris -albumi on myynyt yli 44 000 kappaletta. Muita yhä muistettavia 80-luvun artisteja ja yhtyeitä ovat muun muassa Hassisen kone, sekä 70-luvulla aloittanut, mutta 80-luvulla kulta-aikansa viettänyt Eppu Normaali. Eppu Normaali on Suomen kaikkien aikojen menestynein yhtye ylittäen myynneissä jopa J. Karjalaisen; varmistettuja myyntejä Epuilla on yli puolitoista miljoonaa.

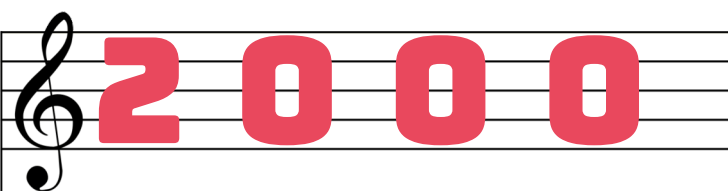
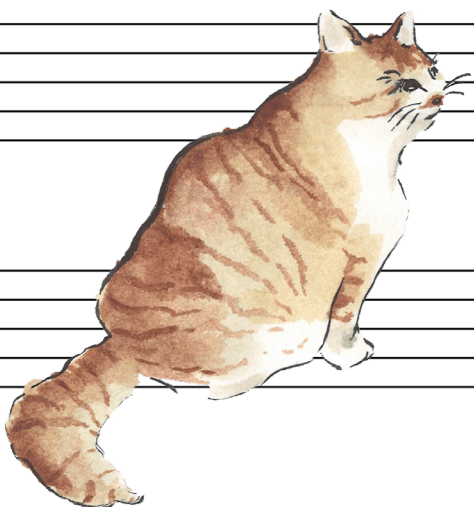
Dingo oli 80-luvun kovin juttu, mutta se jakoi myös mielipiteitä sillä Dingo luokiteltiin "tyttöjen musiikiksi". Vaikka osa ei voinut edes sietää Dingoa, oli kuitenkin yhtyeen suosio valtavaa. Kulta-aikanaan vuonna 1985 Dingo levy Kerjäläisten valtakunta myi vain viikon aikana 125 000 kappaletta; joka on melkein kolme kertaa enemmän kuin samana vuonna julkaistun Doris-levyn. Kerjäläisten valtakunta nousi Suomen myydyimmäksi levyksi ja on yhä Suomen neljänneksi myydyin albumi; 200 000 myytyä kappaletta.

1970 - Rock-festivaaleja ja radiota

Suomen ensimmäinen rock-festivaali Ruisrock pidettiin ensimmäisen kerran vuonna 1970. Myös Ilosaarirock ja Provinssirock aloittivat toimintansa 70-luvulla. Kaikki kolmesta festivaalista ovat edelleen miltein joka vuotuisia tapahtumia. Festivaalien ulkopuolella radio soitti uransa aloittanut Juice Leskinen, joka muistetaan nykypäivänäkin yhtenä hienoimpana suomalaisena artistina. Eikä radiota kuunnellessa voinut olla kuulematta Kari Peitsamon ainutta hittiä 853:sta kappaleesta: 1977 julkaistua kappaletta Kauppaopiston naiset.

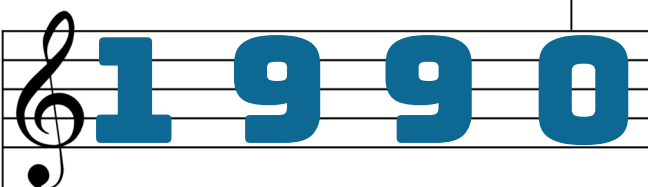
Jotkut puhuvat 70-luvusta myös progressiivisen rockin aikakautena. Tuolloin suosiota kersäsivät muun muassa yhtyeet Wigwam, sekä Tasavallan presidentti. Myös punk-musiikki nosti päätään 70-luvulla rantauduttuaan Suomeen.

2000 - Hieman modernimpi ysäri

Uusi vuosikymmen, sama meno musiikissa; ainakin omasta mielestäni. 2000-luvun suosituimman yhtyeen voisi sanoa olevan tänä vuonna paluun tehnyt PMMP. Vuonna 2003 julkaistu kappale Rusketusraidat myi kultaa. Suomalainen sinfonisen metallin yhtye Nightwish aloitti 90-luvun puolella, mutta nautti suurimmasta suosiostaan 2000-luvun puolella. Yhtyeen englanninkielinen musiikki on mahdollistanut menestymisen myös ulkomailla ja on myynyt melkein miljoona levyä ja levymyynnin tuotto on ollut yli 10 miljoonaa euroa.

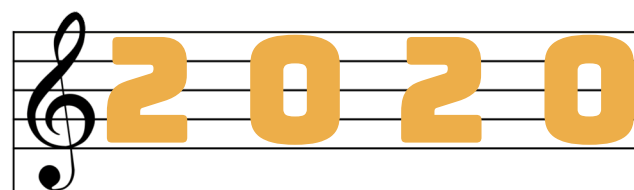
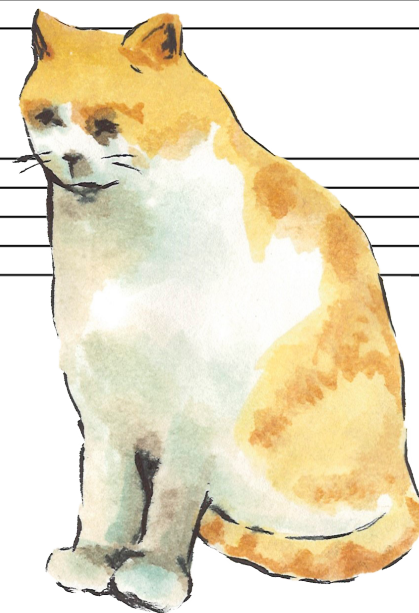
2000-luvusta puhuttaessa ei voi olla mainitsematta Suomen Euroviisuvoittoa vuonna 2006. Suomen edustaja Lordi sai Euroopan äänet erikoisilla esiintymisasuilla ja raskaamman musiikin kappaleellaan Hard Rock Hallelujah.

1990 - Lama-aika ja musiikkitelevisio

Ysäriä ajatellessa itsellä tulee ensimmäiseksi mieleen rock-musiikin yhtyeet Tehosekoitin ja Apulanta, joka kylpee edelleen kansan valtavassa suosiossa. Ei voi kuitenkaan olla unohtamatta Nylon Beat -duoa ja muuta ysäri-popiksi kutsuttua. Lama-aika 90-luvun alussa oli masentavaa aikaa Suomessa ja monet yhtyeet ammensivatkin musiikkia juuri näistä tuntemuksista. Kuitenkin moni valitsi erilaisen tyylin ja saavutti sillä suosiota; kaikki muistavat yhä ysäriklassikon Raptorin.

Merkittävä osuus 90-luvun musiikkiin oli myös televisio. Vaikka jo 1980-luvulla mm. hittiputki ja muut pyörivät televisiossa, ei mikään silti vedä vertoja Jyrkille ja muille 90-luvun MTV-tyyppisille musiikkitelevisio-ohjelmille.

2020 - Räppiä ja Euroviisuehdokkaita

Elämme 2020-luvun alkua, joten vuosikymmenen jatkosta ei voida sanoa mitään. Nuorisokulttuuri on siirtynyt Suomessa pop- ja räp-musiikin pariin ja valitettavasti lähinnä ulkomaisen tuotannon. Suomalaisen musiikin listojen kärjessä on tänä päivänä lähinnä Euroviisuehdokkaita eli UMK-artisteja, sekä räp-musiikkia, joka omaan korvaani kuulostaa SoundCloud-tyyliseltä "tee se itse"-musiikille. Tämä oli vain minun oma mielipiteeni. Uuden musiikin kilpailu toimii nykyään suurena ponnahduslautana suomalaisille artisteille. 2020-luvun aikana suurta suosiota ovat saaneet muun muassa Behm, Kuumaa, sekä Suomen Euroviisuedustajat Blind Channel ja Käärijä. En kuitenkaan jaksa uskoa monenkaan muistavan näitä artisteja ja yhtyeitä samalla tavalla, kuin me edelleen muistamme Juice Leskinen, Eppu Normaalin, Dingon ja J. Karjalaisen

2010 - Musiikin siirtyminen nettiin

Jokainen meistä muistaa varmaan ajan, kun on pienenä istunut autossa ja radiosta on soinnut Jenni Vartiaista, Chisua ja Robinia. Sitä kaikkea on 2010-luvun musiikki. Tällä vuosikymmenellä näimme musiikin siirtymisen verkkoon ja suoratoistopalveluihin, sekä fyysisen musiikin kuten vinyyliä, kasettien ja CD-levyjen lopun. Uskallan jopa väittää 2010-luvun olleen viimeinen vuosikymmen, jolloin näimme musiikkivideoita tai ainakin musiikkivideoiden suosiota.

LÄHTEET Wikipedia: Suomi 1970-luvulla, Wikipedia: Nightwish, Wikipedia: Luettelo myydyimmistä musiikki-artisteista Suomessa, Wikipedia: Suomi 1950-luvulla, Radio Nova: Tässä ovat kaikkien aikojen myydyimmät kotimaiset albumit, MTV uutiset: Muistatko? Nämä hitit hurmasivat 60-luvulla, Wikipedia: Juha Vainio, Wikipedia: Kauppaopiston naiset, YleX: Tässä on Suomen levyttänyt artisti - 65 levyä ja 853 biisiä, Wikipedia: Dingo (yhtye), Wikipedia: Juice Leskinen, Wikipedia: J. Karjalainen, Wikipedia: Doris (albumi)

UUSI KOULU, UUDET KAVERIT – MITEN?

On elokuun alku. Kesä alkaa olla pikkuhiljaa ohi ja sitä kautta myös lukio alkaa. Viimeistään siinä vaiheessa huomaat, että loma on ohi kun kaikki menosi ovat enää vain muistoja. Pitkään nukutut aamut, aurinkoiset päivät, leirit, teatteriesitykset ja ainakin omalla kohdallani myös Pit-siturnaus.

Olit yliajattelija tai et, päässäsi pyörii muutama ajatus: “jaksanko mä”, “pystynkö mä tähän” ja se suurin “saanko mä uusia kavereita?” Jälkimmäinen kysymys on kaikkien huulilla, menit sitten peruskouluun, toisen tai kolmannen asteen oppilaitokseen tai uuteen työpaikkaan.

Itselläni oli hieman risti-riitaiset fiilikset tästä aiheesta. Tiesin, että minulla on paljon ystäviä koulussa, koska olen sosiaalinen ja ulospäinsuuntautunut. Mutta silti helposti rupeaa miettimään, että mitä jos en osakaan tutustua uusiin ihmisiin? Mitä jos he eivät halua tutustua minuun, vaikka minä haluaisin heihin? Mitä minä sitten teen? Millaisen kuvan anna itsestäni, jotta vaikutan mielenkiintoiselta ja mukavalta ihmiseltä?

Minulla oli jo ennen lukion alkua ajatus, että haluan tutustua uusiin ihmisiin. Parhaimmat ystäväni tulisivat olemaan aivan eri kursseilla kuin itse olen. Eri kurssit ja oman mielenkiinnon kohteen seuraaminen tarkoittaa pakostakin sitä, että on pakko saada uusia ystäviä. Aina ystävien saaminen ei ole niin

helppoa mitä luullaan. Olit sitten introvertti, ekstrovertti tai jotain siltä väliltä. Itse ekstroverttinä koen, että se on silti hieman vaikeaa.

MITEN ALOITTAAN KESKUSTELU, VOINKO TEHDÄ TAI SANOA NÄIN?

Yliajattelu ei auta tässä asiassa kovin paljoa sillä sitä alkaa itse tekemään skenaarioita, mitä voisi tai parhaassa tilanteessa tapahtuisi.

Uuteen ihmiseen voi tutustua oudoilla sekä eriskummallisilla keinoilla. Se saattaa myös tapahtua yllättäen, joten siihenkin kannattaa varautua. Jos jännittää tai ei uskalla, niin hyvä keino on aina puhua oppiaineesta. Jos istut vaikka jonkun vieressä, lähde rohkeasti juttelemaan hänelle!

Myös sosiaalinen media tuo uuden ulottuvuuden tähän asiaan. Sillä jos tiedät jonkun, voit lisätä hänet esimerkiksi snäpissä ja aloittaa keskustelun. Tämä saattaa myös lisätä sitä, että sen takia ei puhuta kasvokkain mitään. Mutta se voi myös tuoda lisää puheenaihetta.

Minulle kävi tämä yksi päivä, kun aloin ennen lukion alkua puhumaan erään tulevan luokkakaverini kanssa. Hänellä oli samanlaiset opiskeluhaasteet, mutta myös mielenkiinnon kohteet kuin minulla. Kun sitten eräällä kurssilla istuimme vierekkäin ja keskustelut alkoivat pikkuhiljaa, huomasin että meillä on sama mielenkiinnon kohde: jääkiekko. Tuntui kivalta, että yhdistävän tekijän kautta on saanut uuden ystävän.

Aiemmin mainituissa kysymyksissä ja niihin vastauksena antaisin: ole oma ja aito itsesi. Se antaa ihmisille parhaan mahdollisen kuvan sinusta ihmisestä. Ystäviä saada myös vanhojen/uusien kavereiden kautta.

Eräs ystäväni kertoi vähän aika sitten, kun hänen ystävänsä oli kertonut, että olen kuulemma hänen kanssaan monilla kursseilla ja vaikutan kivalta ihmiseltä.

Olin tästä tiedosta hieman hämmentynyt, koska koen, että valitettavasti en näytä kauhean positiiviselta ja iloiselta ihmiseltä. Tämä oli silti kiva ja positiivinen asia kuulla itsestäni.

*Mitä jos en kavereita saakaan
Jos kaikki vaiva meneekin hukkaan
Jos en riitä muille tällaisena kuin oon
Jos muut haluaa musta vaan eroon*

*Uusi tuntematon edessä siintää
Aika aina niin nopeasti rientää
Ei uutta pelätä pitäisi
Vaikka se olisi millainen kriisi*

*Olet täydellinen juuri noin
Uskoisitpa itse samoin
Oikeat ystävätkä sua arvostaa
Ja aidosti sua rakastaa*

TEKSTI Kanerva Impola
PIIRROS Aada Lindqvist
RUNO Viveka Kataja

KUVAT Alma Mustajärvi
Tilta Javanainen

TAIDE ON

TEKSTI Venla Ollikainen

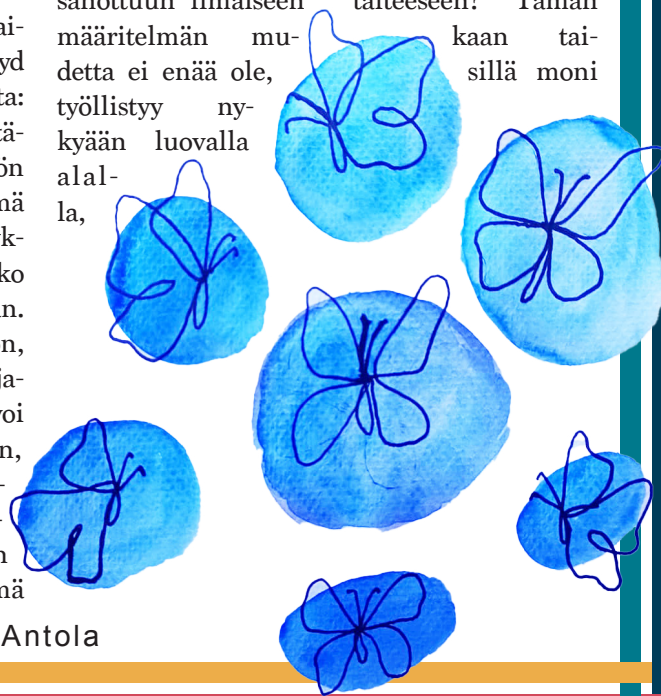
Miten määritellä taide? Onko se väriä paperilla? Vai repliikkejä lavalla? Miksi taiteen määrittelemisen on tosiasiaassa monimutkaista? Monet tieteenalat ovat yrittäneet selvittää taiteen kattavaa määritelmää, mutta niiden lopputulos saattaa rajata taiteen ulkopuolelle asioita, joita siihen kuului.

Arjessa esiintyvä taide voi olla tylsyyden piirustus paperinkulmassa, rakennuksien arkkitehtuuri tai kuunnellun musiikin lyriikat. Taiteen ulottuvuus ei kuitenkaan lopu tähän. Taidetta voi kokea kaikilla aisteilla, mutta ainoastaan aistit eivät riitä taiteen kokemiseen. Aistien avulla taiteen kokija havainnoi itselleen tärkeimmät palat. Havainnot voivat olla niin miellyttäviä kuin epämiellyttäviä. Muistot ja ajatukset kiertävät kokonaiskuvan luomisen aikana kokijan päässä, mikä voi ajoittain olla jopa hämmentävä kokemus. Miten taide osaakaan vaikuttaa ihmisiin ja kulttuuriin niin vahvasti, vaikka teos olisikin täysin fiktionaalinen?

Taiteen määrittely on hiertänyt niin taiteilijoita kuin filosofejakin. Näin Frank Lloyd Wright vuonna 1957 määrittelee taidetta: ”Taide on luonnon perusperiaatteiden löytämistä ja kehittämistä kauniiksi ihmiskäyttöön sopiviksi muodoiksi.” Wrightin määritelmä kiteyttää taiteeseen niin luonnon, kehityksen kuin kauneuden. Määritelmä on melko laaja, mutta se vie taiteen suuntaa harhaan. Taideteokset ei välttämättä perustu luontoon, vaan ne voivat olla esimerkiksi ihmisen jalostamia ja tuottamia materiaaleja. Taide voi myös olla abstraktia eli kuvaamatta mitään, mikä taas kumoaa ajatuksen luonnon merkityksestä taideteokseen. Toinen harhaanjohtava väitös Wrightin määritelmässä on ihmisen osuus. Kiistetäänkö apinan tekemä

maalauksen taiteena? Pitääkö taiteen olla juuri ihmisolennon tekemää ja ihmiskulttuuriin sidonnaista? Mielestäni ihmislajin ulkopuolella olevan eläimen taide on yhtä lailla taidetta, vaikka se olisikin ihmisen avustamaa. Eläinlajien sisällä on havaittu pariutumisrituaaleja, joihin kuuluu esimerkiksi näyttävä liikehdintä. Miksi muut eläimet pitäisi siis sulkea määritelmästä pois? Kolmas epäilyttävä väitös kohdistuu taiteen kauneuteen. Kaikki taideteokset eivät pyri kauneuteen, mutta ne silti voivat herättää tunteita rumuudestaan huolimatta. Tietynlaisten adjektiivien yhdistäminen rajaa määritelmän laajuutta paljon.

Toinen mielenkiintoinen taiteen väittämä kuuluu Hugh MacLeodille: ”Taide kärsii heti, kun muut ihmiset alkavat maksaa siitä.” Ymmärrän MacLeodin kannan osittain, sillä taiteen merkitys ja sen herättämät tunteet voivat mitätöityä, jos taiteilija tekisi taidetta vain vastaanottaakseen rahaa. Taiteen pitäisi olla kaikkien ulottuvissa eikä vain rahalla ostettua. Määritelmä kuitenkin kiistää monet taiteen osa-alueet esimerkiksi teatterin merkityksen taiteessa. Teatteriesitykset tyypillisesti ovat maksullisia, joissa katsoja johdatetaan omasta arjesta erilliseen maailmaan. Eivätkö kokemukset teatterissa ole verrattavissa niin sanottuun ilmaiseen taiteeseen? Tämän määritelmän mukaan taidetta ei enää ole, sillä moni työllistyy nykyään luovalla alalla,

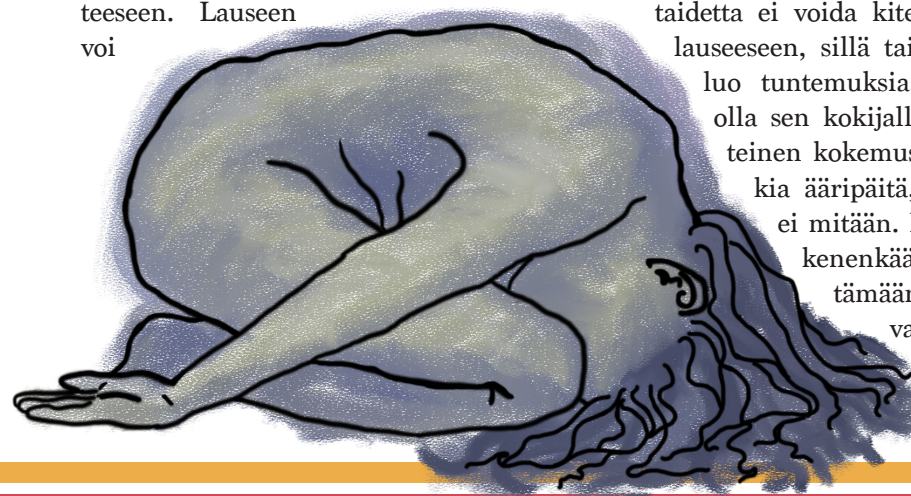

KUVA Katri Yli-Antola

mikä minun korviini kuulostaa hämmentävältä.

Edgar Degas korostaa taiteen kokijoiden osuutta taiteessa määritelmällään: ”Taide ei ole sitä, mitä sinä näet, vaan mitä saat muut näkemään.” Taiteella osoitetaan erilaisia tuntemuksia sen kokijoille, ja teoksen arvioiminen perustuu kokijan omaan näkökulmaan. Kokija ei ainoastaan tee havaintoja teoksen eri osista, vaan vie sen omaan pohdintaan. Pohdintaan vaikuttavat monet asiat kuten taustaoletukset, arvot, muistot ja persoona. Taideteoksen ulottuvuutta olisi siis hassua rajata vain sen tekijän tarkoitukseen, sillä taiteilijan oma näkemys on vain yksi niistä monista, jotka sitä tutkivat. Vastalauseena Degasin määritelmään toimii myös ajatus taiteilijan arvosta. Toinen voisi väittää, että teosta pitäisi juuri taiteilijan silmin katsoa, sillä häneen ovat vaikuttaneet eri motiivit ja kokemukset teoksentelemiseen. Miksi siis sysätä itse teoksen luojaan näkökulma pois? Minulle taiteilijan merkitys taideteoksessa on monimutkainen. Toisaalta tunnustan, että kokijan olisi tarpeellista sijoittaa itsensä taiteilijan näkökulmaan, mutta myös heijastaa teosta omaan elämään tai nykyhetkeen.

”Ars longa, vita brevis” on latinankielinen lause, joka kiteyttää taiteen konkreettisuuden. Käännettynä suomeksi se tarkoittaa: ”taide pitkä, elämä lyhyt”. Hippokrates alun perin tarkoitti taiteella taitoa, ja sillä viitattiin lääketieteeseen. Lause kuitenkin sopii myös taiteeseen. Lauseen voi

KUVA
Venla Ollikainen

tulkita sen tarkoittavan taiteen olevan jotain, joka elää omaa elämäänsä vielä taiteilijan jälkeenkin. Teos siis luo yhä uudelleen uusia ulottuvuuksia ja tulkintoja maailmaan, vaikka se ei olisikaan ajankohtainen. Tämä lause kattaa taiteen määritelmän erittäin laajaksi, mikä on mielestäni erittäin tärkeää taiteen suhteen. Kysymykset kuitenkin taiteen liian laajasta määritelmästä arvuuttavat ihmisiä.

Taiteen konkreettisuuden lisäksi sitä voidaan kuvitella ennen kaikkea ajattelun tuloksena: ”Idea itsessään, vaikka sitä ei tehdä visuaaliseksi, on yhtä taideteos kuin mikä tahansa valmis tuote”, Sol LeWitt muotoili 1994. Idea voidaan siis käsittää myös konkreettisesti tuottamattomana taiteena, jonka voi vain tietää eikä nähdä. Tämä määritelmä ei uppoa kaikille, sillä se jopa alentaa aiempien teoksien arvoa, jos jokainen ideakin käsitetään taiteena. Joillekin taiteessa tärkeää on sen julkisuus eli kokijan osuus, mutta idea on vain ihmisen pään sisällä tai kirjoitettuna muistiin. LeWitin määritelmä on kummallinen, mutta samaan aikaan kierosti nerokas.

Todellisuudessa taideteoksien tarkoituksen päättelee sen kokija itse. Sama lause pätee myös taiteen määritelmään. Käsittelemäni määritelmät ovat kuuluisia ja laajalle yleisölle hyväksytyjä, mutta todellisuudessa määritelmiä on yhtä monta kuin eliöitä maapallollamme. Olisi väärin kieltää muilta oman määritelmän rajojen ylittäminen, mutta samalla voi pitää omaansa pätevämpänä. Koen itse, että taidetta ei voida kiteyttää vain muutamaaan lauseeseen, sillä taide samalla kiteyttää ja luo tuntemuksia. Mielestäni taide voi olla sen kokijalle ja tekijälle moniulotteinen kokemus. Taide koskettaa kaikkia ääripäitä, mutta samaan aikaan ei mitään. En usko ikinä itseni tai kenenkään muun pystyvän selittämään taidetta. Olkoon se siis vain yksilön käsissä.

Unet

AUTTAVAT IDEOINNISSA

Unien moniin hyötyihin kuuluu luovuuden lisääminen. Yksi luovista tiloista on Rem-uni ja fysiologinen perusta unennäkemiselle onkin samanlainen kuin luovassa työssä!

Uusia yhteyksiä syntyy unista ja niistä saa myös inspiraatiota.

Ja tätä inspiraatiota ovatkin saaneet lukemattomat taiteilijat, tutkijat ja kirjailijat.

Märta Tikkanen hyödynsi uneaan kertomaan psykologisen romaaninsa Punahilkan.

Omaan untaan hyödynsi myös Beatlesin Paul McCartney Yesterdayssa, joka onkin koko maailman äänitetyin laulu, yli 3000 koverillaan.

Tai ehkä aikajanassa lähempi esimerkki toimisi paremmin. 2011 Toby Fox näki unessaan pelin lopun ja tästä syntyivät rakastetut videopelit Deltarune ja Undertale.

TEKSTI
PIIRROS
KUVA

Tilta Javanainen
Tilta Javanainen
Krista Wahlbäck

Tuomari

Nurmio & FOLX

Tuomari Nurmio & FOLX soitti ensimmäisen keikkansa uuden albuminsa Rajaseudun laki julkaisun jälkeen Tampereen G Livelabissa 24.11. Kuten jo yhtyeen nimestä käy ilmi, soitettiin keikalla Nurmion akustiseen ilmaisuun soveltuvaa tuotantoa folk-hengessä.

Yhtyeen kokoonpano on erikoinen rockilla uransa aloittaneelle Nurmiolle, mutta täysin ymmärrettävä juurimusiikille. Nurmio on itse kitarassa ja hoitaa päälaulun. Hoedown-yhtyeessä vaikuttanut ja omia soololevyjäänsä jul-

kaissut Ninni Poijärvi soittaa viulua ja laulaa taustoja – keikalla hän lauloi myös koskettavan tulkinnan Nurmion uudesta kappaleesta Linnunluinen. 70-luvulta asti suomalaisessa kevyessä musiikissa vaikuttanut Olli Haavisto soittaa dobro-kitaraa. Kontrabassoa käsittelee Lasse Sirkko. Itse albumilla on kitarassa mukana myös Nurmion puoliso Liisa Eskola, joka ei sairastumisen vuoksi kuitenkaan päässyt keikalle. Erikoista kokoonpanossa on rumpujen puute, jolloin ainoaksi komppiryhmän edustajaksi jää kontrabasso. Tällaisen musiikin keikalla tämä ei kuitenkaan tuntunut olleen ongelma, sillä roots-soiton osaava Sirkko toimitti – Haaviston dobroa myötä – vankat taustat.

G Livelab on yksi harvoista keikkapaikoista Suomessa, jonne alaikäiset pääsevät – täysi-ikäisen seurassa toki. Ottaen huomioon 70-vuotiaan artistin ja folk-hengen, ei ole yllättävää että olin lähes ainoa alaikäinen paikalla – keski-ikä ollessa reippaasti yli viidenkymmenen. G Livelab on tunnelmallinen vanha tiilirakennus, josta on suurella budjetilla muokattu esiintymistila. Suurelle yleisölle G Livelab lienee tunnetuin Ylen Perjantai-dokumenttien kuvauspaikkana.

Nurmiolla on runsaasti lauluja, joissa alkoholilla on osansa ja tämän tiedon näytti omakseen myös loppuunmyydyin tilan yli satapäinen yleisö. Voisi väittää jo pelkistä huuruista humaltuneen! Ei ehkä kuitenkaan, vaikka olihan Nurmio itsekin ottanut kuppia. Kävel-

tyään yleisön läpi lavalle Nurmio voivotteli uutisten ankeutta ja kertoi, miten puolisonsa Liisa ei päässyt mukaan esitykseen. Perään hän tokaisi itsekkin pärjäävänsä ”vain viinan voimin”. Lievästä humalatilasta huolimatta, ja hänen pyynnöstään yleisön hänelle tuoman lonkeron jälkeenkin, Nurmio soitti ja lauloi virheettömästi – tai siis kuin levyillä.

Keikalla kuultiin sopivassa suhteessa tunnettuja hittejä kuin myös (minulle) tuntemattomampia helmiä. Ensimmäiset kappaleet, kuten Huono ihminen ja 13 naulaa, lähtivät juurimusiikin linjoille sopivan synkillä aiheilla. Rikos ja rangaistus -teema jatkui koko esityksen, mutta yleisön moniäänisistä huudoista huolimatta Nurmio ei suostunut soittamaan tunnetuinta tämänkaltaista lauluun Rannanjärvi elää. Huutajille hän vastasi: ”Rannanjärvi on kuollut”. Moni soitetuista kappaleista oli Nurmion myöhempää, 90-luvun puolivälin jälkeistä tuotantoa. Vanhoista hiteistä kuultiin kuitenkin mm. iki-ihanat Ramona, Kurjuuden kuningas sekä Hän on täällä tänään.

Esitys välipuheineen kesti noin 80 minuuttia ja päättyi kahteen encoreen – yleisö ei suorastaan antanut artistin lähteä! Ensimmäisenä encorena soitettiin Tonnin stiflat, joka luovasti stadin slangia hyödyntävissä lyriikoissaan ja erityisessä tunnelmassaan syöpyi mieleeni ainiaaksi – laskisin kyseisen vedon elämäni merkittävimpiin musiikkikokemuksiin.

Nurmio on kiistatta yksi merkittävimmistä suomalaisen kevyen musiikin artisteista sekä etenkin lyyrikoista – onhan hän esimerkiksi ainoa rock-muusikko, jolle on myönnetty Eino Leinon palkinto. Lukuisia muitakin tunnustuksia ja palkintoja saanut artisti on osoittanut uskomatonta uusiutumiskykyä: urallaan hän on esittänyt kaikkea rautalangasta ja räpistä kokeelliseen orkesterimusiikkiin. Vaikka moni minulle tärkeä artisti ei olekaan urallaan saanut juuri minkäänlaisia palkintoja – ja minä yhä suosittelen heitä uusille tuttaville – Nurmiolla on takanaan monien arvostus ja melko yleisesti ihmiset tunnistavat vähintään muutaman hänen kappaleistaan. Kuten usein on tuntemattomampaan materiaaliin ja uusiin asioihin tutustuessa, voi Nurmionkin kohdalla teko suoda elämyksiä ja laajentaa ymmärrystä. Nurmio keikkailee nykyään harvakseltaan, mutta mahdollisuuden tullessa ei kenenkään tulisi jättää tilaisuutta käyttämättä.

TEKSTI ja KUVAT Lassi Koistinen

Miten saada tuotettua tekstiä?

Kirjoitan äidinkielen esseiden lisäksi myös vapaa-ajallani. Monesti tekstiä ei synny vaikka haluaisinkin. Miten sitten kirjoittamisen voi aloittaa? On mahdollista, että äidinkielen essee tulee kirjoitetuksi aikarajan painostamana, siltikään ei kannata

hoputtaa itseään kirjoittamaan. Olen monen kokeilun jälkeen löytänyt itselleni keinot kirjoittamisen aloittamiseen. Keinot, jotka toimivat minulle, eivät ehkä kaikki toimi sinulle, mutta kannattaa silti kokeilla.

Muista, että aina ei tekstiä synny, vaikka olisikin kokeillut kaikkia keinoja. Ei kannata pakottaa itseään kirjoittamaan, jollei ole täysin pakko. Inspiraatio saattaa tulla myös yllättäen, jolloin kannattaa kirjoittaminen aloittaa heti sopivan tilaisuuden tultua. Jotta inspiraatio ei mene hukkaan, on minulla aina mukana vihko ja kynä, jotta voin kir-

joittaa. Puhelimessakin on tiedosto, johon kirjoitan välillä. Vinkkejä voi myös kokeilla inspiraation puutteeseen. Jos esimerkiksi haluaa piirtää, mutta päätyy tuijottamaan tyhjää paperia. Tähän ei ehkä kynällä paperille kirjoittaminen auta, mutta kannattaa kokeilla muita vaihtoehtoja.

1. HALU KIRJOITTA
(miksi kirjoittaminen pitää aloittaa?)

2. TAUSTALLA SOIVA MUSIIKKI
(tähän käy myös välillä opettajan oppitunti)

3. KUUMAA JUOTAVAA
(itselleni toimii kaakao tai tee)

4. KÄVELYLLE LÄHTEMINEN
(pieni lenkki voi saada aivot toimimaan)

5. SOPIVA TILA/SEURA
(joillekin kirjoittamista edistää muiden kanssa kirjoittaminen. Itselläni tila ja seura vaihtelee)

6. PAPERILLE KIRJOITTAMINEN KYNÄLLÄ
(jos muut kohdat eivät auta, paperille kynällä kirjoittaminen voi toimia)

TEKSTI Nelli Mäkelä
PIIRROS Enni Mäkinen

Kirjallisuuden kosketus

Kirjallisuus on osa jokaisen elämää, se ei ole pelkästään kirjailijoiden ja lukutoukkien välinen asia. Kirjallisuus on niin arkipäiväinen asia, ettei sen merkitystä tule ajatelleeksi. Aamulla aamupalaa syödessä puhelimesta luetaan kaverin viime iltaista seikkailua. Kaverille vastaamisen jälkeen uutisotsikoiden tutkiminen kuluttaa aikaa. Koulumatkalla musiikki soi kuulokkeista ja silmiin osuu kaupan tarjous mainos. Koulussa kaverit kertovat tapahtumia ja kuulumisia. Tylsän oppitunnin seuraaminen vaihtuu eilen kesken jääneen jakson loppuun katsomi-

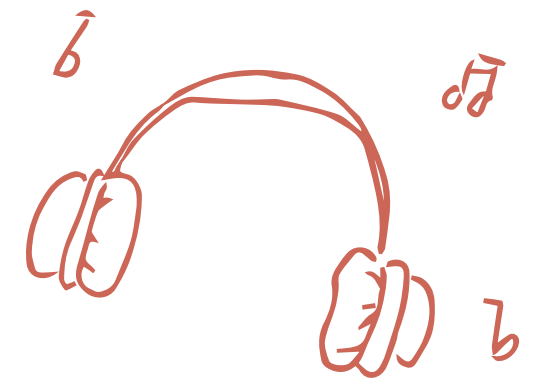
seen. Kotiin päästessä, instagramissa tulee vastaan mummon löytämä runo kissanpentu kuva taustalla. Ennen nukkumaan menoa kaveri kertoo ääniviestillä kohdasta, jonka on juuri lukenut kirjasta. Päivän aikana kirjallisuus on tullut esille monesti. Kaverin selitys tapahtuneesta asiasta, uutiset, musiikki, mainos, sarjan jakso sekä mummon jakama runo, ovat kaikki kirjallisuuden ilmenemismuotoja. Kaikkien tekstien ja sanottujen sanojen takana on kertoja, joka haluaa tuoda jotain esille.

Kirjallisuus koskettaa meitä kaikkia. Vaikka lukisimme, kuuntelisimme tai katsoisimme kirjallisuutta, tunteet tulevat näkyville. Jopa mainos saa tunteita aikaiseksi, vaikkakin se olisi pelkkää närkästystä. Jokainen tekstiviesti, jonka kirjoitamme on kirjallisuutta. Jollei sitä usko, niin voi ajatella, että kirjoittamamme tekstiviestit ovat osa tarinaamme eli elämäämme. Kirjaa lukiessa voi moni tunne hypätä esille. Kyynel voi vierähtää poskelle, tekee mieli kiljua ilosta tai jopa nojatuolista voi hypätä seisomaan luettujen sanojen vaikutuksesta. Musiikin voimasta ei ole pakko tanssia, voi myös tuijottaa kattoa ja hukkua omiin ajatuksiin.

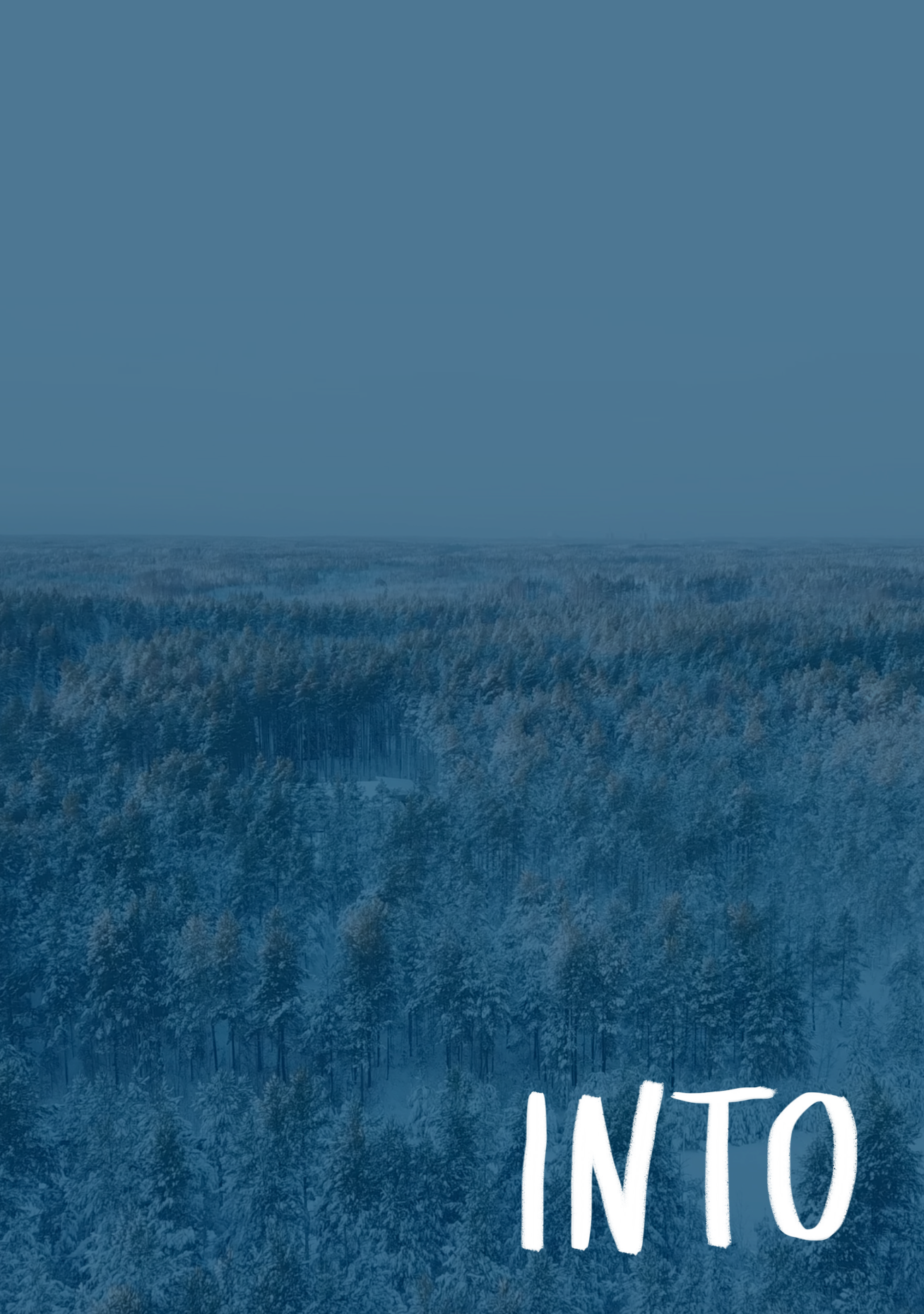
Kirjallisuus on ajanvietettä, mukaansatempaavaa ja inspiraation antaja sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Vaikka kirjallisuus on mahtava ja yleinen, on se monesti unohdettu ja väärin ymmärretty asia. Yleensä kirjojen lukeminen nähdään tylsänä ajanvietteenä, monelle se voikin olla, mutta oikean kirjan parissa tunnit kuluvat nopeasti. Inspiraatiota voi myös hakea kirjallisuudesta, eikä pelkästään musiikista. Luettu teksti, voi saada aikaan idean maalaukseen tai jopa omaan kirjoitelmaan. Vanhoja sanomalehtiä voi myös käyttää piirustukseen valkoisen paperin sijasta.

Vaikka kirjallisuus on suuressa osassa elämää, niin kuinka monesti sen tuottajat saavat kiitosta. Harva kirjailija saa kuuluisuutta tai edes nimensä muistetuksi. Kuuntelemme musiikkia, monesti edes tietämättä sanoittajaa. Entä tiedon eteenpäin viejät eli toimittajat, muistammeko heitä. Vastaus saattaa olla kielteinen. Tekstien tuottajien unhoon jääminen johtuu siitä, että kirjallisuus on kupla,

jonka sisällä on monta pienempää kuplaa. Lukutoukat tietävät jopa yhden kirjan kirjailijoita. Yhtyeen fanit tietävät laulujen sanoittajan. Toisten silmissä varjossa oleva tekstien tekijä, onkin todellisuudessa taskulamppujen valossa. Taskulamppuja pitävät tavalliset ihmiset, jotka seuraavat valolla osoittamaansa kirjallisuuden tekijää. Ei siis kannata pelätä, jos nettiin laittamasi blogipäivitys, ei tule nähdyksi, sillä se ei ehkä ole vielä löytänyt omaa yleisöään. Voi olla myös mahdollista, että teksti, jota luulet arvottomaksi onkin lähellä parin ihmisen sydäntä. Tästä johtuen kannattaa tehdä kirjallisuutta, jos sitä haluaa tuottaa. Kolmen seuraajan saaminen on iso juttu, vaikka ne seuraajat olisivatkin lähipiiristäsi. Koskaan ei ole liikaa kirjallisuuden tekijöitä, on vain vähän sen kuluttajia.

TEKSTI Nelli Mäkelä
PIIRROS Pihla Vedman
Enni Mäkinen

An aerial photograph of a vast, dense forest, likely a boreal forest, with a strong blue color overlay. The trees are tightly packed, and their individual shapes are visible from above. The horizon is flat and distant. The word "INTO" is written in a white, hand-drawn style in the bottom right corner.

INTO